

Vốn cho doanh nghiệp nhỏ và vừa

VẪN CÒN NHỮNG RÀO CẢN

ThS. Đặng Thị Ái

Doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV) là "cơ sở sản xuất kinh doanh độc lập, đã đăng ký kinh doanh theo pháp luật hiện hành, có vốn đăng ký không quá 10 tỷ đồng hoặc số lao động hàng năm không quá 300 người"

DNNVV đóng vai trò quan trọng trong nền kinh tế. Theo thống kê, đội ngũ này chiếm tới trên 90% tổng số doanh nghiệp trong cả nước, đóng góp 40% GDP và thu hút một lực lượng lao động đáng kể, tạo nhiều công ăn việc làm, góp phần làm chuyển dịch cơ cấu kinh tế, khai thác những tiềm năng trong dân chúng.

Xác định tầm quan trọng của các DNNVV đối với sự phát triển kinh tế đất nước theo xu thế hội nhập kinh tế quốc tế. Trong những năm gần đây, Chính phủ đã có nhiều chính sách, giải pháp lớn nhằm phát huy đến mức cao nhất hiệu quả hoạt động, sức cạnh tranh cũng như tiềm năng của loại hình kinh tế này. Có thể thấy rõ ở hệ thống pháp luật, môi trường kinh doanh đã và đang được cải thiện và ngày càng có nhiều chuyển biến tích cực. Các DNNVV ngày càng được hưởng nhiều chính sách ưu đãi hơn. Đặc biệt ở một số yếu tố quan trọng như: tiếp cận với các nguồn vốn, công nghệ, đất đai, lao động,

thông tin thị trường... đã được mở thông thoáng hơn rất nhiều so với những năm trước đây.

Hiện tại, tiềm năng của khối doanh nghiệp này đang là hướng đầu tư trọng điểm của các ngân hàng thương mại. Trong hai năm gần đây, số vốn mà các ngân hàng thương mại cho các DNNVV vay chiếm bình quân 40% tổng dư nợ. Theo thống kê của ngân hàng Nhà nước, tốc độ tăng trưởng tín dụng dành cho khối DNNVV trong những năm gần đây cũng đã cho thấy những tín hiệu khả quan: năm 2003 là 37,1%, năm 2004 là 20,18% và năm 2005 là 22%. Sự chuyển động tích cực của tốc độ tăng trưởng tín dụng cũng như quy mô của các khoản cho vay trong thời gian qua cho thấy cánh cửa ngân hàng đang ngày càng được mở rộng hơn cho các DNNVV. Các DNNVV ngày càng có nhiều cơ hội tiếp cận với các nguồn vốn tín dụng ngân hàng hơn.

Tuy nhiên, trong một điều tra về thực trạng DNNVV do cục phát triển doanh nghiệp (bộ kế hoạch đầu tư) công bố mới đây lại cho thấy chỉ có 32,38% số doanh nghiệp cho biết có khả năng tiếp cận được các nguồn vốn từ các ngân hàng thương mại, 35,24% khó tiếp cận và 32,38% số doanh nghiệp không tiếp cận được. Những tỷ lệ này

cũng sát với khảo sát của phóng viên tại một số ngân hàng thương mại cổ phần và ngân hàng thương mại quốc doanh: trong số 100 hồ sơ vay vốn ngẫu nhiên của các DNNVV thì chỉ có khoảng 35 - 40 hồ sơ có thể được chấp nhận cấp vốn. Như vậy, khả năng tiếp cận với nguồn vốn tín dụng ngân hàng thương mại của các DNNVV vẫn còn nhiều hạn chế. Vậy đâu là nguyên nhân của tình trạng trên?

Theo ý kiến của một số ngân hàng thì những nhận định cho rằng các DNNVV khó tiếp cận với nguồn vốn của ngân hàng là hoàn toàn chưa đúng với thực tế nói chung mà chỉ đúng với các trường hợp cá thể. Thậm chí có thể nói cơ hội tiếp cận vốn ngân hàng của DNNVV ngày càng được mở rộng hơn vì điều kiện ngân hàng và doanh nghiệp gặp nhau ngày càng thuận lợi hơn, và đặc biệt hiệu quả kinh doanh của các DNNVV cũng ngày càng tốt hơn.

Thực tế ngân hàng là đơn vị kinh doanh vì mục tiêu lợi nhuận. Mà hoạt động kinh doanh chính của các ngân hàng thương mại hiện nay vẫn là cho vay, nếu không cho vay được thì ngân hàng cũng sẽ gặp khó khăn. Vì vậy không có lý do gì để nói rằng các ngân hàng thương mại không muốn mở rộng cho vay. Tuy

nhiên để hạn chế rủi ro trong cho vay nhằm nâng cao hiệu quả của hoạt động kinh doanh, các ngân hàng luôn phải tuân thủ nguyên tắc hoàn trả trong cho vay. Do đó để có thể vay được vốn từ ngân hàng các doanh nghiệp cần phải thỏa mãn được một số điều kiện do ngân hàng đặt ra như: điều kiện về khả năng tài chính, tính khả thi hiệu quả của dự án/phương án, hay điều kiện về tài sản đảm bảo. Trên thực tế nhiều DNNVV không đáp ứng được những điều kiện cơ bản trong cho vay của ngân hàng nên cho rằng khó tiếp cận được với nguồn vốn tín dụng của ngân hàng cũng là điều dễ hiểu.

Việc khó tiếp cận với nguồn vốn tín dụng ngân hàng có nguyên nhân ngay từ bản thân các DNNVV. Bản thân đội ngũ các DNNVV có số vốn chủ sở hữu thấp, ít có tài sản thế chấp cầm cố, lại không có người bảo lãnh. Không những thế doanh nghiệp cũng không lập được phương án kinh doanh có đủ sức thuyết phục. Bên cạnh đó, hệ thống báo cáo ghi chép và theo dõi hoạt động kinh doanh của DNNVV không có hoặc thiếu. Báo cáo tài chính thì hầu hết không đủ độ tin cậy, nhiều doanh nghiệp không thực hiện đúng chế độ kế toán thống kê, số liệu phản ánh không chính xác tình hình sản xuất kinh doanh và tài chính của mình. Chính vì các khó khăn trên, nhiều DNNVV hầu như không đáp ứng được điều kiện vay vốn của ngân hàng nên không được chấp nhận cho vay.

Về phía các ngân hàng thương mại, khi thực hiện cho vay, ngân hàng cũng bị ràng buộc bởi nhiều quy định của pháp luật

nhiều: Bộ luật Dân sự, Luật Đất đai... Không những thế, khâu quản trị về tài chính, sổ sách kế toán của DNNVV chưa được minh bạch rõ ràng. Thậm chí, có doanh nghiệp còn sử dụng hai hệ thống sổ kế toán để đối phó với cơ quan thuế. Đây chính là một trong những vấn đề mà ngân hàng e ngại nhất khi cho vay đối với DNNVV. Do đó, các ngân hàng thường yêu cầu doanh nghiệp phải có tài sản đảm bảo khi vay vốn ngân hàng, mà điều này thì nhiều DNNVV gần như không thể đáp ứng được, cho nên vay vốn ngân hàng là điều rất xa lạ đối với họ, nhiều doanh nghiệp chỉ biết sử dụng vốn tự có của mình để xoay sở trong sản xuất kinh doanh. Vì vậy nhiều DNNVV đã khó khăn lại càng khó khăn hơn.

Cung ứng vốn cho các doanh nghiệp cần vốn là hoạt động tín dụng truyền thống của ngân hàng. Trên thực tế, với số lượng chiếm hơn 90% số doanh nghiệp trong cả nước, DNNVV là một lực lượng lớn của nền kinh tế, có nhiều tiềm năng phát triển, nhu cầu vay vốn của các DNNVV là rất lớn. Để mở rộng và nâng cao hiệu quả cho vay đối với các DNNVV, tạo điều kiện thuận lợi hơn nữa cho các DNNVV trong việc tiếp cận với nguồn vốn tín dụng ngân hàng thì cần có sự cố gắng và đổi mới từ cả hai phía ngân hàng và doanh nghiệp.

Các ngân hàng cần đổi mới nhiều về phương thức kinh doanh, tích cực hơn trong việc tìm kiếm khả năng cho vay, tăng cường đội ngũ cán bộ đi sâu sát cơ sở, xây dựng và tổ chức tốt mạng lưới thông tin doanh nghiệp, bình đẳng hơn trong

quan hệ tín dụng giữa các loại hình doanh nghiệp, đổi mới cơ cấu đầu tư và nâng cao tỷ trọng cho vay DNNVV.

Để tạo điều kiện cho DNNVV, trước hết ngân hàng phải tìm hiểu kỹ nhu cầu, lĩnh vực sản xuất kinh doanh của từng đơn vị. Trường hợp các doanh nghiệp làm ăn có hiệu quả, có uy tín trong việc vay vốn và trả nợ, ngân hàng nên có biện pháp khuyến khích doanh nghiệp, khi cần thêm vốn mở rộng sản xuất kinh doanh thì ngân hàng cũng nên xem xét. Có như vậy, doanh nghiệp và ngân hàng mới ngày càng gắn nhau hơn. Mặt khác ngân hàng cũng cần phải đa dạng hóa phương thức cho vay, đa dạng hóa các hình thức đảm bảo tiền vay, đổi với những doanh nghiệp có phương án kinh doanh khả thi, có tình hình tài chính tốt ngân hàng cần phải mạnh dạn áp dụng biện pháp cho vay tín chấp, mở rộng cho vay có đảm bảo bằng tài sản hình thành từ vốn vay.

Về phía các doanh nghiệp cần có chiến lược phát triển kinh doanh, chủ động xây dựng phương án, phương thức đầu tư phù hợp với năng lực về vốn, công nghệ và con người. Đặc biệt chú trọng đến phương án lựa chọn công nghệ đảm bảo tính tiên tiến, hiện đại, tự động hóa để tạo ra những sản phẩm có tính cạnh tranh, có chất lượng cao. DNNVV chỉ có thể thuyết phục ngân hàng bằng việc tự nâng cao năng lực quản lý điều hành đối với đội ngũ lãnh đạo, tích cực đào tạo nguồn nhân lực, chủ động và sáng tạo áp dụng các kiến thức

(Xem tiếp trang 37)

Vốn cho doanh nghiệp nhỏ và vừa - Vẫn còn...

công nghệ mới, các chương trình quản lý kinh tế và sản xuất kinh doanh. Thực hiện chế độ hạch toán kế toán, báo cáo tài chính nghiêm chỉnh, công khai.

Cho vay là một trong những nghiệp vụ kinh doanh chủ yếu và quan trọng của các ngân hàng thương mại. Để phát triển kinh doanh, ngân hàng không chỉ chú trọng đến việc mở rộng cho vay mà còn phải nâng cao chất lượng của khoản vay. Vì vậy yếu tố quan trọng nhất để đưa ra quyết định cho vay của ngân hàng chính là tính khả thi và hiệu quả của phương án/ dự án vay vốn chứ không phải là tài sản thế chấp, cầm cố. Việc các

DNNVV khó tiếp cận với nguồn vốn của ngân hàng không phải vì doanh nghiệp không có tài sản đảm bảo mà chính là vì doanh nghiệp không xây dựng được dự án/phương án sản xuất kinh doanh có tính khả thi và hiệu quả. Do vậy, khi đến với ngân hàng nhưng không có đủ tài sản thế chấp, doanh nghiệp phải có kế hoạch cụ thể, có mục đích kinh doanh và sử dụng vốn rõ ràng. Có như vậy mới tạo được uy tín với ngân hàng. Khi đó quan hệ tín dụng giữa ngân hàng và doanh nghiệp mới có thể mở rộng và phát triển được./.